



2016

Statsviterkonferansen

Fredag 4. november  
Georg Sverdrups hus, Blindern  
Moltke Moes vei 39, Oslo

## // Fredag 4. november

Kl. 09.30

### Åpning

ved Oddbjørn Knutsen, leder for Norsk statsvitenskapelig forening, Institutt for statsvitenskap, UiO

//

### 9.45- 10.45 Plenumssesjon 1

#### Den blå-blå regjeringen etter tre år

Norge har nå en høyreorientert mindretallsregjering bestående av Høyre og Fremskrittspartiet. Norge har ikke tidligere hatt en regjering der FrP (et høyre-radikalt parti) har vært med. Partiet har utvilsomt satt sitt preg på regjeringen, på den politiske debatten og på politikken.

Dessuten eksisterer det en samarbeidsavtale med Venstre og KrF, som både gir mindretallsregjeringen flertall for deler av politikken og skaper spenninger mellom de borgerlige partiene.

Sesjonen vil fokusere på å gi en faglig vurdering av regjeringen sammenlignet med tidligere norske regjeringer og med andre regjeringer der de høyre-radikale har deltatt, som for eksempel i Sveits og Østerrike.

#### Innledere:

Kjetil B. Alstadheim, *Dagens Næringsliv*

Anders Jupskås, *Senter for ekstremismeforskning: høyreekstremisme, hatkriminalitet og politisk vold (C-REX)*



Kjetil B. Alstadheim har siden 1996 vært journalist og kommentator i *Dagens næringsliv*. Han var leder for Stortingets presselosje 2006-2010. Fra 2014 har han vært politisk redaktør i *Dagens Næringsliv*. Han har tidligere vært daglig leder i *Natur og Ungdom* 1987-1989, journalist i *Klassekampen* 1991-1995 og journalist i den politiske avdelingen i *Aftenposten* 1995-1996.



Anders Jupskås er nestleder ved C-REX. Han har mastergrad og PhD fra Institutt for statsvitenskap ved UiO. Jupskås har forsket på Fremskrittspartiets (FrP) ideologiske og organisatoriske utvikling, FrPs vei til regjeringsmakten, samt hvilken rolle og betydning de andre høyrepopulistiske partiene i Skandinavia – Dansk Folkeparti og Sverigedemokraterna – har hatt i sine respektive politiske systemer.

## 11.00- 12.30 Parallellsesjoner

### **Forvaltningen under press**

Hva gjør en offentlig etat som kommer under ekstremt ytre press? Det kan f.eks. være fordi oppgavevolumet brått øker enormt, slik det gjorde for Utlendingsdirektoratet høsten 2015. Direktoratet måtte håndtere en svært sterk og uventet tilstrømning av asylsøkere og ble nødt til å improvisere i en rekke spørsmål, bl.a. for å skaffe asylsøkerne tak over hodet. I en intern evaluering har etaten senere tatt selvkritikk på en rekke felter. Direktør Frode Forfang vil kunne gi oss del i de erfaringene som ble gjort.

En annen type press er det som Justisdepartementet har vært utsatt for siden 22. juli-tragedien. Det har medført et stort press på JDs ledelse og på tilvante strukturer og arbeidsmåter. Departementsråd Tor Saglie vil redegjøre for aktuelle dilemmaer og kompromisser og oppsummere erfaringer som er gjort.

#### Innledere:

Frode Forfang, *Utlendingsdirektoratet*

Tore Saglie, *Justis- og beredskapsdepartementet*



Frode Forfang er direktør i Utlendingsdirektoratet (UDI). Han var statssekretær for bistandssaker i Utenriksdepartementet 1996-97. Forfang har vært internasjonal sekretær i Arbeiderpartiet og informasjonsansvarlig ved Europakommisjonens Oslo-delegasjon. Han har arbeidet i UDI siden 1998, som informasjonssjef, som avdelingsdirektør, og som assisterende direktør, før han i 2012 ble utnevnt til direktør. Forfang er master i statsvitenskap fra London School of Economics.



Tor Saglie er departementsråd i Justis- og beredskapsdepartementet siden 2012. Han har tidligere arbeidet i Forbruker- og administrasjonsdepartementet og Finansdepartementet og har vært departementsråd i Kommunal- og regionaldepartementet og universitetsdirektør ved Universitetet i Oslo. Han ble Norges første arbeids- og velferdsdirektør da NAV ble opprettet i 2006. Saglie er cand.polit. i statsvitenskap fra UiO.

## **Moderniseringskampanjer i forvaltningen – reell omstilling eller bare et politisk stunt?**

Det har vært mange moderniseringskampanjer siden 1980-tallet, bl.a. Et enklere Norge (1999-2000) som har mange likhetstrekk med den pågående Fang tidstyver-kampanjen. Begge har som formål å forenkle byråkratiet på ulike måter. Men har slike kampanjer noen varig effekt? Under hvilke betingelser? Og står effekten i forhold til innsatsen?

### Innledere:

Paul Chaffey, *Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)*

Lars von Marion, *Rambøll Management Consulting*



Paul Chaffey er statssekretær i KMD. Chaffey var leder for Sosialistisk Ungdom 1988-90 og var stortingsrepresentant for SV 1989-1997. Han var siden i Statoil som spesialrådgiver og som direktør for markedsføring og energi. Chaffey har ledet styret i Norsk utenrikspolitisk institutt og i Europaprogrammet. I 2001 ble han direktør for den nystiftede IT-bransjeforeningen Abelia. I 2013 ble han utnevnt til statssekretær for Høyre i det nye KMD.



Lars von Marion er konsulent i Rambøll Management Consulting som har ansvaret for en evaluering av regjeringens tidstyv kampanje. Marion har vært rådgiver i LMD, seniorrådgiver og fagdirektør i FAD og prosjektleder i Difi. Han er cand. mag fra Universitet i Oslo.

## **Brexit – årsaker og konsekvenser for EU og Storbritannia**

Hvorfor ble det flertall for Brexit i folkeavstemningen i Storbritannia? Hva blir konsekvensene for EU og for Storbritannia? Disse spørsmålene vil bli belyst i sesjonen ved en innleder som fokuserer på årsakene til flertallet mot fortsatt EU-medlemskap (Henry Allan) og to innledere som har ulike vurderinger av konsekvensene av Brexit for EU og Storbritannia (Jan Erik Grindheim og Øyvind Østerud).

### Innledere:

Henry Allan, *British Politics Society Norway*

Jan Erik Grindheim, *Europabevegelsen i Norge*

Øyvind Østerud, *Institutt for statsvitenskap ved Universitetet i Oslo*



Henry Allen har doktorgrad i statsvitenskap fra University of East Anglia, UK. Han jobber som lektor i engelsk på Heltberg Private Gymnas i Oslo, og er redaktør for British Politics Society Norway. Han har også vært en forsker på det største forskningsprosjektet noensinne på den europeiske kommisjon. I tillegg medvirker han i medieopptredener og foredrag om britisk politikk gjennom forskjellige organisasjoner i Norge.



Jan Erik Grindheim har hovedfag og doktorgrad i sammenliknende politikk fra Universitetet i Bergen. Han har tidligere vært førsteamanuensis i europeisk integrasjon ved Universitetet i Agder og førsteamanuensis II i Bergen og ved NTNU samt EU-rådgiver for Universitetet i Oslo, hvor han i tillegg har forelest i komparativ politikk og utvikling og iverksetting av offentlig politikk ved Institutt for statsvitenskap. I dag er han leder for Europabevegelsen i Norge.



Øyvind Østerud er mangeårig professor ved Institutt for statsvitenskap ved Universitetet i Oslo. Mag. art. fra Universitetet i Oslo; Ph.D. fra The London School of Economics; Professor i statsvitenskap/internasjonale konfliktstudier ved Universitetet i Oslo siden 1980. Ledet Makt- og demokratiutredningen 1998-2003. Østerud har i de senere årene blant annet skrevet mye om rettsliggjøring, demokrati, suverenitetsspørsmål og nasjonalisme.

// 12.30-13.30 Lunsj

### 13.30- 15.00 Parallellsesjoner

#### **Den amerikanske presidentvalgkampen**

Hvordan utspiller den amerikanske valgkampen seg? Hvilken rolle spiller penger i valget? Hvilken påvirkning har den polariserende effekten av nominasjonsvalgkampen hatt på årets valg? Hvordan forklarer vi fenomenene Trump og Sanders?

#### Innledere:

Hilde Restad, *Bjørknes høyskole*

Thor Steinhovden, *Tankesmien Agenda*



Hilde Restad er førsteamanuensis ved Bjørknes høyskole i Oslo. Hun har mastergrad (2005) og PhD (2010) i Foreign Affairs fra University of Virginia. Doktorgraden handlet om hvordan amerikansk eksepsjonalisme har påvirket amerikansk utenrikspolitikk i et historisk perspektiv. I 2014 ga hun ut boken *American Exceptionalism: An Idea that Made a Nation and Remade the World* (Routledge).



Thor Steinhovden er rådgiver i Tankesmien Agenda. Han har tidligere jobbet ved Den amerikanske ambassaden i Oslo, ved Det norske generalkonsulatet i San Francisco og har bodd seks år i USA. Steinhovden har en mastergrad i sammenlignende politikk fra London School of Economics.

## **Kommunereformen: hvor står vi nå?**

Kommunereformen ble satt i gang i 2014, og kommer nå i en fase der resultatene fra de regionale prosessene ble oppsummert og vurdert av fylkesmennene, før Stortinget tar en beslutning om sammenslåing av kommuner våren 2017. Formålet med sesjonen er å analysere kommunereformens forløp hittil og veien videre.

Yngve Flo (Uni Research Rokkansenteret) gir et innblikk i et pågående prosjekt om kommunereformen som er et samarbeid mellom flere norske og nordiske samfunnsforskere. Harald Baldersheim (Universitetet i Oslo) skal deretter belyse kommunereformen fra et policy-perspektiv.

### Innledere:

Harald Baldersheim, *Universitetet i Oslo*

Yngve Flo, *Uni Research Rokkansenteret*



Harald Baldersheim var professor i offentlig administrasjon ved Universitetet i Bergen 1977-1995 og professor i statsvitskap ved Universitetet i Oslo 1995-2015. Han var instituttssjef ved Norsk Institutt for by- og regionforskning 1983-1987 og leiar for Demokratiprogrammet ved UiO 2011-2014. Han har forska på tema som lokal og regional politikk og -forvaltning, omstilling i post-kommunistiske statar, europeisk regionalisme og e-demokrati.



Yngve Flo (f. 1972) er historikar og forskar ved Uni Research Rokkansenteret, og har i hovudsak arbeidd med norsk kommunal- og forvaltningshistorie. I 2009 var han medforfattar på Sentraladministrasjonens historie etter 1945, og han har seinare skrive verk om den norske amtmanns- og fylkesmannsinstitusjonen etter 1945 og Rogaland fylkeskommunes historie etter 1940. Flo leiar sidan 2016 eit NFR-prosjekt som kartlegger kommunereformprosessen.

## Norge i EØS

Norge som ikke-medlemsland har ingen formelle rettigheter til medbestemmelse i EU. EU-utvidelsen har ført til at Norges status som EØS-land har fått mindre betydning. Derimot finnes det et utstrakt samarbeid på administrativt nivå mellom europeisk administrasjon, administrasjon i medlemsland, og norsk statsforvaltning, spesielt på direktoratsnivå. Denne typen nettverksadministrasjon har blitt viktigere over tid, og er viktig for iverksettelse av EU-lovverk og til dels også for politikktutforming på EU-nivå. Men hvilke muligheter har Norge for å påvirke beslutninger innenfor forskjellige typer administrativt samarbeid? Og hva er konsekvensene av å være ikke-medlemsland i denne sammenheng?

### Innleder:

Mathias Johannessen, *Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi)*

### Kommentatorer:

Jarle Trondal, *Universitetet i Agder, ARENA*

Agnethe Dahl, *EØS- og handelsseksjonen, Klima- og miljødepartementet*



Mathias Johannessen er utdannet statsviter ved universitetet i Oslo (2010). Johannessen var stipendiat ved universitetet i Oslo fra 2011-2015 der han primært jobbet med forholdet mellom EU og nasjonalstatene med vekt på transportpolitikk. Fra 2015 er han rådgiver ved Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) der han jobber med statistikk og utredning i avdeling for ledelse og organisering.



Jarle Trondal er professor i offentlig politikk og administrasjon ved Universitetet i Agder, professor ved ARENA, Senter for europaforskning, Universitetet i Oslo, og Honorary Professor ved København Universitet. Hans faglige interesseområder omfatter blant annet offentlig administrasjon, EU generelt, EU som politisk system, administrativ integrasjon og endring, EU/EØS og Norge, og Europakommisjonen.



Agnethe Dahl er avdelingsdirektør i EØS- og handelsseksjonen, Klima- og miljødepartementet. Hun er cand. polit. fra Universitetet i Oslo (UiO), 1993. Hun har tidligere jobbet i NORAD, ved UiO, ved Fridtjof Nansens Institutt, i Miljøverndepartementet, ved den norske EU-delegasjonen i Brussel og i Miljøfora. Fra 2013 har hun ledet EØS- og handelsseksjonen i Hav- og forurensningsavdelingen i Klima og miljødepartementet.



## 15.30- 17.00 Plenumssesjon 2

### **Byråkratrollen under press**

Kan byråkratrollen overleve i et sekretariat for politisk ledelse? Rollen som byråkrat innebærer å håndtere flere, ofte motstridende hensyn, noe som ble beskrevet av Knut Dahl Jacobsen allerede på 60-tallet. Byråkrater er fagpersoner, de skal være lojale overfor sittende regjering og statsråden, og de skal være partipolitisk nøytrale for å kunne tjene skiftende statsråder av ulik politisk farge. På den andre siden er faglighet et viktig prinsipp, og det er en viktig aspekt ved byråkratens rolle å sørge for at politiske beslutninger tas på best mulig faglig grunnlag. Det er imidlertid påpekt tendenser til at både hensynet til faglig uavhengighet og hensynet til nøytralitet har kommet under press (bl.a. Difi-rapport 2011:11). Dette kan generelt sees på bakgrunn av utviklingen av departementene som sekretariater for statsråden, og herunder statsrådenes behov for bistand til å «selge inn» sin politikk overfor mediene og offentligheten.

#### Innledere:

Kristoffer Kolltveit, *Institutt for offentlig administrasjon, Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA)*

Bård Vegar Solhjell, Stortinget

#### Kommentator:

Eva Hildrum, *tidligere i Samferdselsdepartementet*



Kristoffer Kolltveit er førsteamanuensis ved Institutt for offentlig administrasjon, Høgskolen i Oslo og Akershus. Kolltveit har særlig forsket på beslutnings- og samordningsprosesser i det norske regjeringsapparatet. For tiden holder han på med et komparativt forskningsprosjekt om mediepåvirkning i offentlig sektor, med fokus på departementene og direktoratene.



Bård Vegar Solhjell er utdannet statsviter fra universitetene i Bergen og Oslo. Han har vært partisekretær i SV (2001-2005), statssekretær på statsministerens kontor (2005-07) kunnskapsminister (2007-09), parlamentarisk leder i SV (2009-12) og miljøvernminister (2012-13). Han har vært medlem av Regjeringens underutvalg (2012-13), sammen med Arbeiderpartiets og Senterpartiets ledere, og stortingsrepresentant for Akershus siden 2009.



Eva Hildrum er tidligere departementsråd i Samferdselsdepartementet. Hun har arbeidet i Statskonsult, som avdelingsdirektør i Arbeids- og administrasjonsdepartementet og som ekspedisjonssjef i Barne- og familiedepartementet. Hun var ekspedisjonssjef i Samferdselsdepartementets Luft-, post- og teleavdeling fra 1997 til 2005 da hun ble utnevnt til departementsråd i Samferdselsdepartementet. Eva Hildrum er cand.polit. med statsvitenskap som hovedfag.

//

17.00

Avslutning ved Oddbjørn Knutsen, leder for Norsk statsvitenskapelig forening

//

Styret i Norsk statsvitenskapelig forening vil rette en stor takk til Tobias Bach, Institutt for statsvitenskap, UiO, og Dag Solumsmoen, DIFI, for uvurderlig samarbeid for utviklingen av programmet til konferansen.